

OSALLISUUSTIEDON LÄHTEILLÄ

Joonas Leppänen
Johtava asiantuntija, Sitra

Lahja Suomelle

Eduskunta perusti Sitran lahjaksi 50-vuotiaalle itsenäiselle Suomelle.

Tulevaisuustalolle annettiin tehtäväksi huomisen menestyvän Suomen rakentaminen.

Vuosi oli 1967.

Erkki Laitila, HS/Lehtikuva 1967

SITRAN KÄDENJÄLKIÄ SUOMALAISTEN ARJESSA

DATASTA KASVUA

**MIKSI TARVITAAN UUDENLAISTA
DEMOKRATIAA JA OSALLISUUTTA?
MIKSI PERINTEINEN EDUSTUKSELLINEN
DEMOKRATIA EI RIITÄ?**

Päätöksenteon kehittyminen

SYSTEMINEN MUUTOS

**Vanha malli:
IHMISTEN HYVÄKSI**

Instituutiot toimivat
ihmisten hyväksi.

**Nykyinen
jännite**

Vaikutusvalta siirtynyt ihmisille.
Vallitsevat instituutiot
kyseenalaistetaan.

**Uusi malli:
IHMISTEN KANSSA**

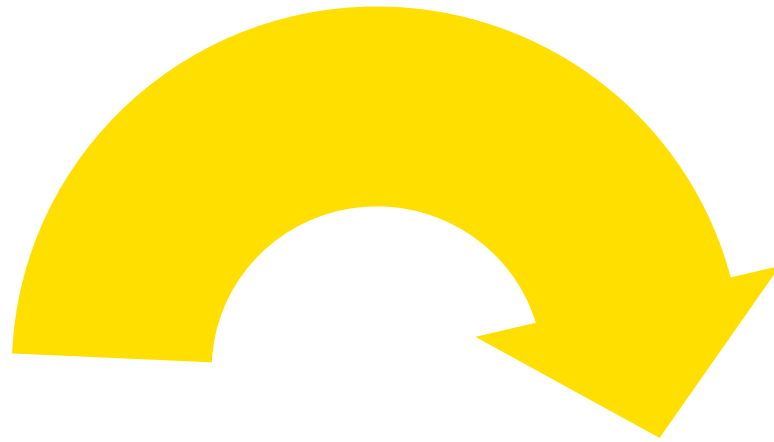
Instituutiot toimivat
ilman siloja
ihmeisten kanssa.

Toiminnanohjauksen menestyksenä osallistumisen kulttuuri

Lainsäädäntö

Hallintosääntö

OSALLISTUMISEN PARADOKSI

Luottamus instituutioihin on vahvaa, mutta usko omaan vaikutusmahdollisuuksiin ei.

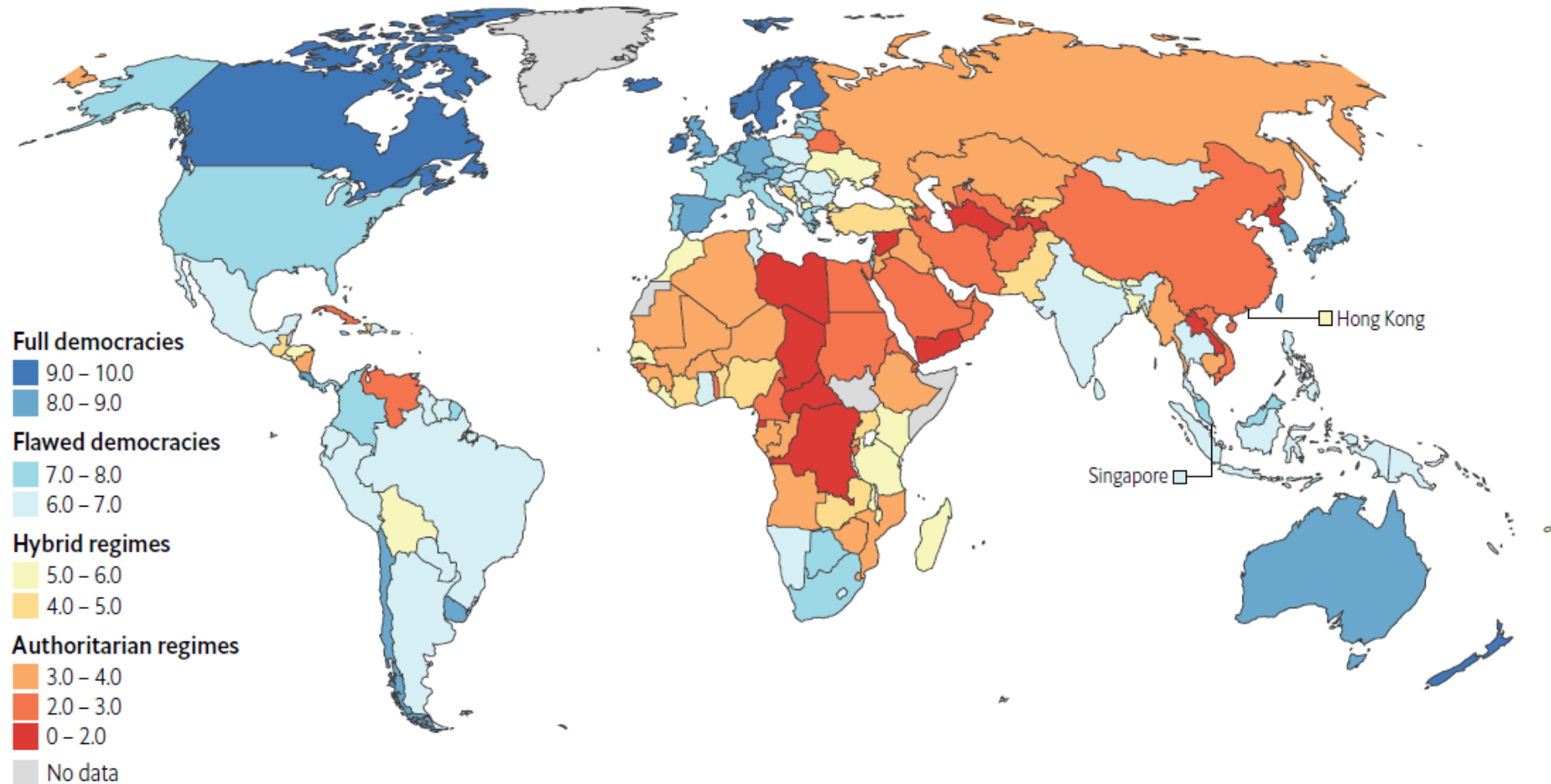

**“DEMOKRATIA ON MAAILMANLAAJUISESTI
HEIKENTYNYT YHTÄJAKSOISESTI 15 VUODEN
AJAN VUODESTA 2006 ALKAEN”**

Freedom House (2021)

Democracy index 2020 – in sickness and in health - *The economist intelligence unit 2020*

Chart 1. Democracy Index 2020, global map by regime type

Source: The Economist Intelligence Unit.

Perustuslaki velvoittaa edistämään osallistumismahdollisuuksia

Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäiville kokoontunut eduskunta.

Kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen.

PeL 2§ 1. ja 2. mom.

Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

PeL 14 § 4. mom

Lainsäädäntö linjaa vahvasti osallistumista

**Hyvinvointi-
aluelaki
1, 29 ja
34 §**

- Lain tarkoituksena on luoda edellytykset asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle hyvinvointialueen toiminnassa.
- Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.
- Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- Hyvinvointialueen on tiedotettava siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua

Osallisuus

Osallistuminen

**MINKÄLAISIA OSALLISTUJIA SUOMALAISET
OVAT?**

700 000

suomalaista

haluaa vaikuttaa

enemmän

heitä koskeviin

päätöksiin.

"Tuollako siitä
terveysaseman
lakkauttamisesta
päätetään?"

Valtaosa

päättäjistä

**epäilee kansalaisten
valmiuksia osallistua**

poliittiseen

keskusteluun.

"Hoidetaan
me nämä
monimutkaiset
jutut."

Kansalaiset

haluaisivat

digitaalisia

osallistumistapoja,

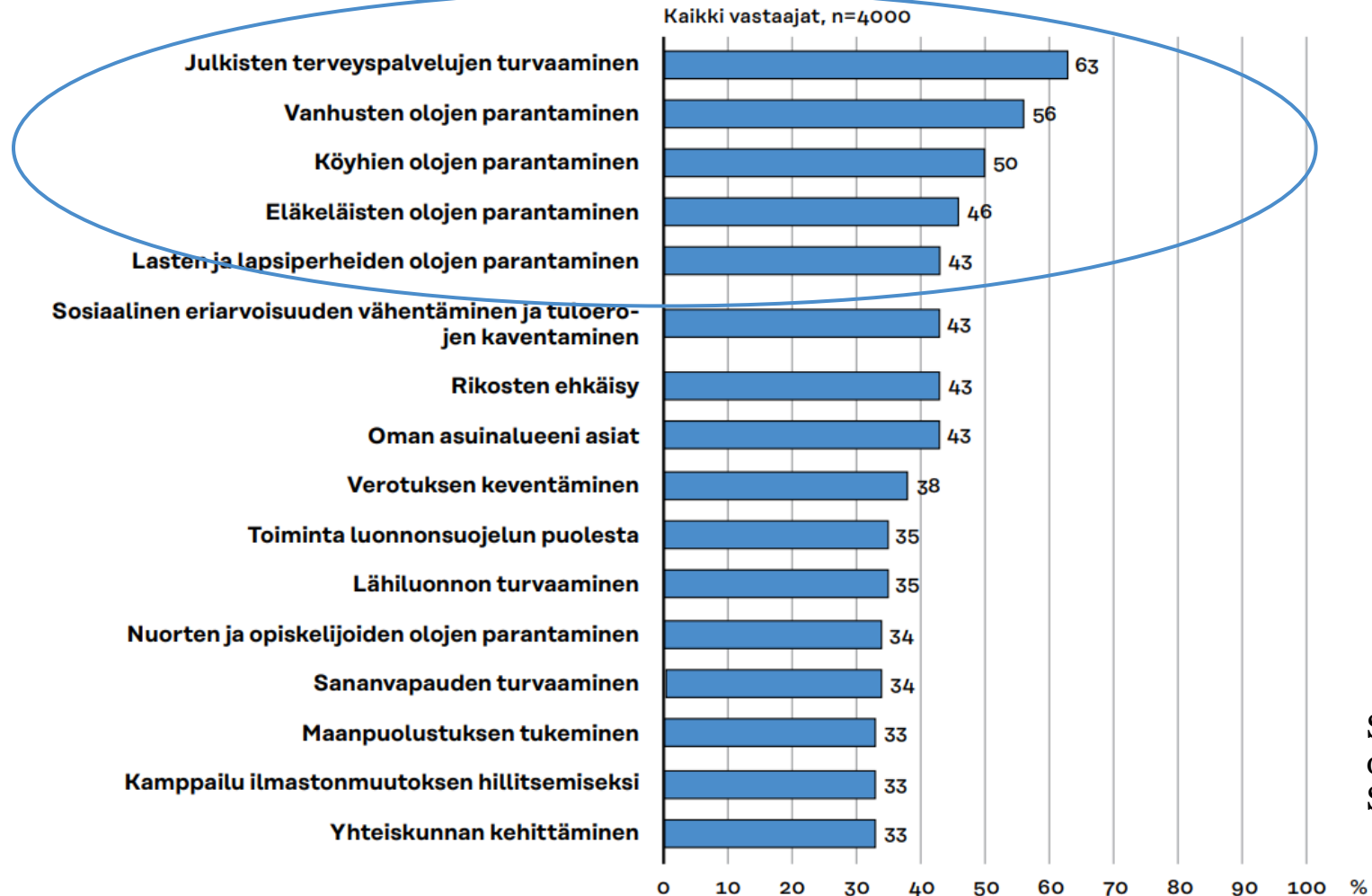
päättäjät

kasvokkaisia.

"Ai että työpäivän
ja lasten
nukkumaanmenon
välissä lähtisin
kaupungintalolle
kuultavaksi?"

Mihin aiheisiin kansalaiset haluavat vaikuttaa?

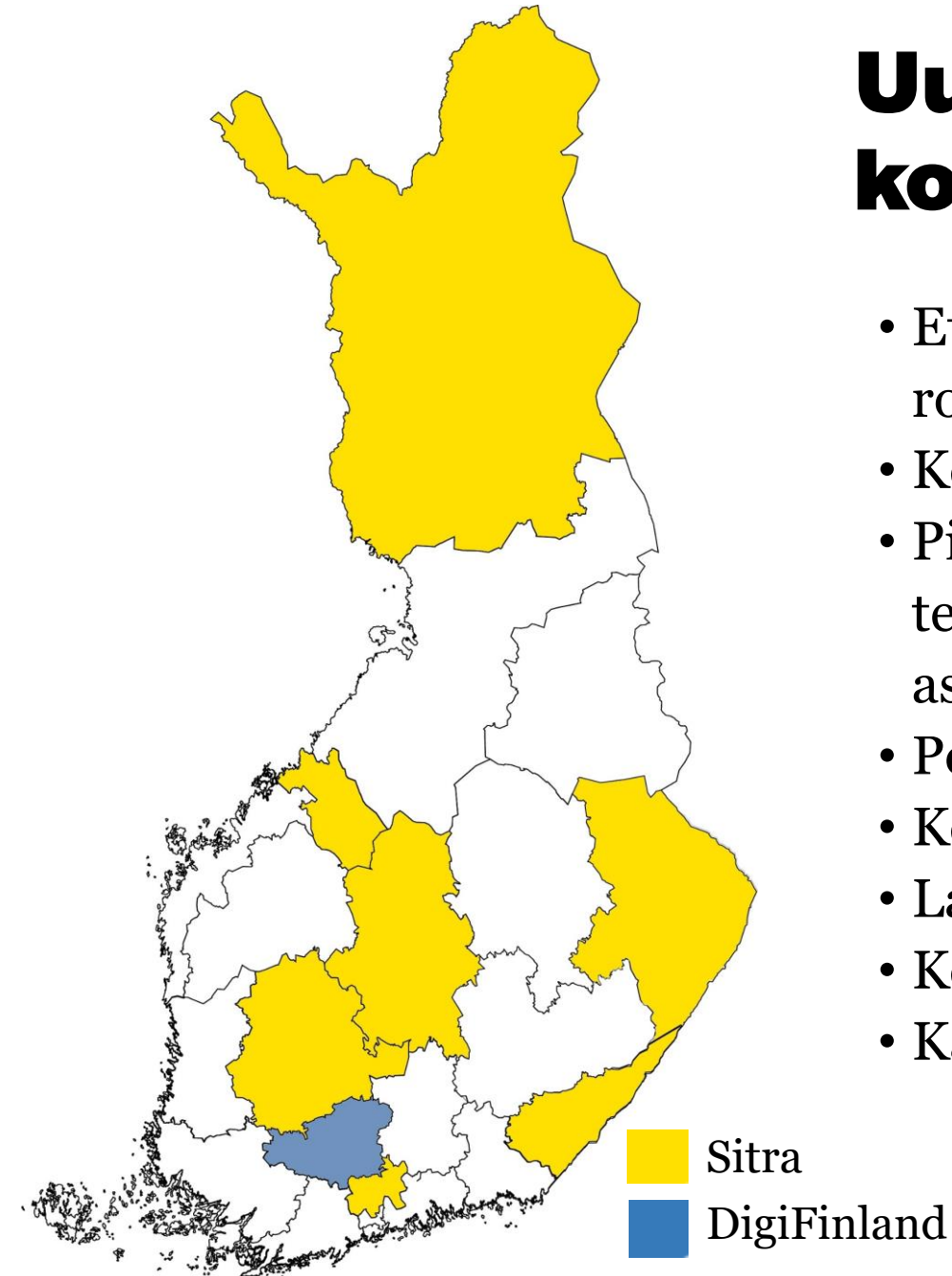

Sitra 2022, Demokraattiset osallistumismahdollisuudet Suomessa

Kuvio 14. Mihin asioihin haluaisit itse vaikuttaa? (TOP-16, KANSALAISET)

Uusien osallistumismenetelmien kokeilut hyvinvointialueilla

- Etelä-Karjala: Polis -osallistuva kysely, Digiraati ja robottipuhelu
- Keski-Pohjanmaa: Polis-osallistuva kysely
- Pirkanmaa: Osallistumisen pooli, tekoälyn hyödyntäminen palautteen analysoinnissa, asukaspaneeli ja Polis -osallistuva kysely
- Pohjois-Karjala: Polis -osallistuva kysely
- Keski-Suomi: Polis -osallistuva kysely ja asukaspaneeli
- Lappi: asukaspaneeli
- Keski-Uusimaa: asukaspaneeli
- Kanta-Häme: Polis -osallistuva kysely (DigiFinlandin kokeilu)

Digitaalisten osallistumistapojen kokeilut

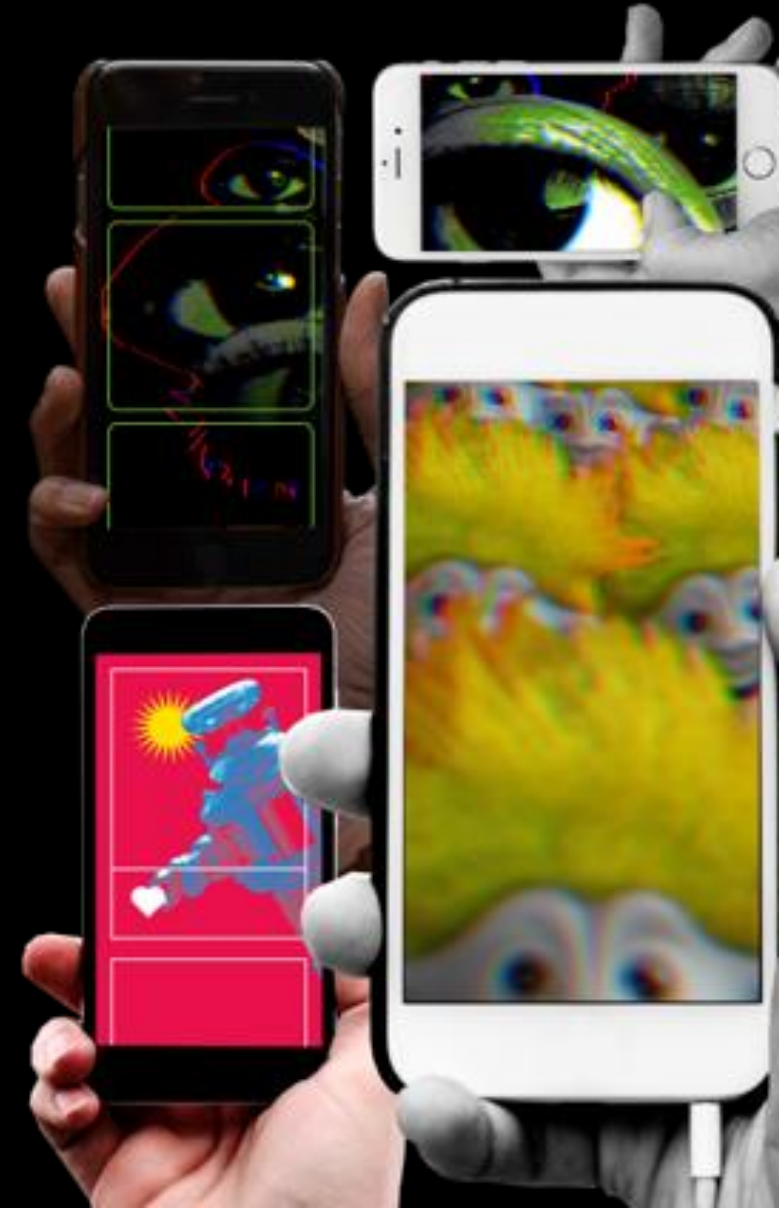
#DEMTECH

#CivicTech #GovTech

#EngagementTech #JusticeTech

#BureaucracyTech

#VotingTech

Polis-keskustelualustan hyödyntäminen digitaaliseen kansalaiskeskusteluun

- Polis on avoimeen lähdekoodiin perustuva keskustelualusta johon osallistujat voivat kirjoittaa lyhyitä väitteitä tai kommentteja, jotka lähetetään muille osallistujille. Muut osallistujat äänestävät näistä väitteistä
 - 1) olemalla samaa mieltä
 - 2) eri mieltä tai
 - 3) ohittavat väitteen.

- Antaa keskustelun omistajalle mahdollisuuden osallistaa suuria määriä ihmisiä.
- Keskustelu perustuu ajatukseen siitä, että tuodaan ihmiset yhteen asioista, joista ollaan samaa mieltä eikä siihen, että kärjekkäät mielipiteet nousevat esille. Vrt. nykyinen sosiaalinen media
- Reaaliaikainen tilastotieteeseen ja koneoppimiseen perustuva järjestelmä, jolla voi kerätä tietoa ja analysoida sitä, mitä suuret ihmisjoukot ajattelevat asioista heidän omin sanoin.

KESKUSTELUN AIHE

Tervetuloa uudenlaiseen keskusteluun - äänestä muiden ihmisten kannanottoja.

Anonyymi kirjoitti:

4 jäljellä

Lisään tähän kannanoton omin sanoin

Samaa mieltä

Eri mieltä

Ohita / Epävarma

Puuttuuko sinun näkökulmasi tai kokemuksesi keskustelusta? Jos puuttuu, [lisää ne](#) alla olevaan laatikkoon.

Millainen on hyvä kannanotto?

- Itsenäinen ajatus
- Tuo esiin uusia näkökulmia tai kokemuksia
- Selkeä ja ytimekäs (rajoitettu 140 merkkiin)

Muistathan, että kannanotot näytetään satunnaisesti, etkä vastaa suoraan muiden osallistujien kannanottoihin.

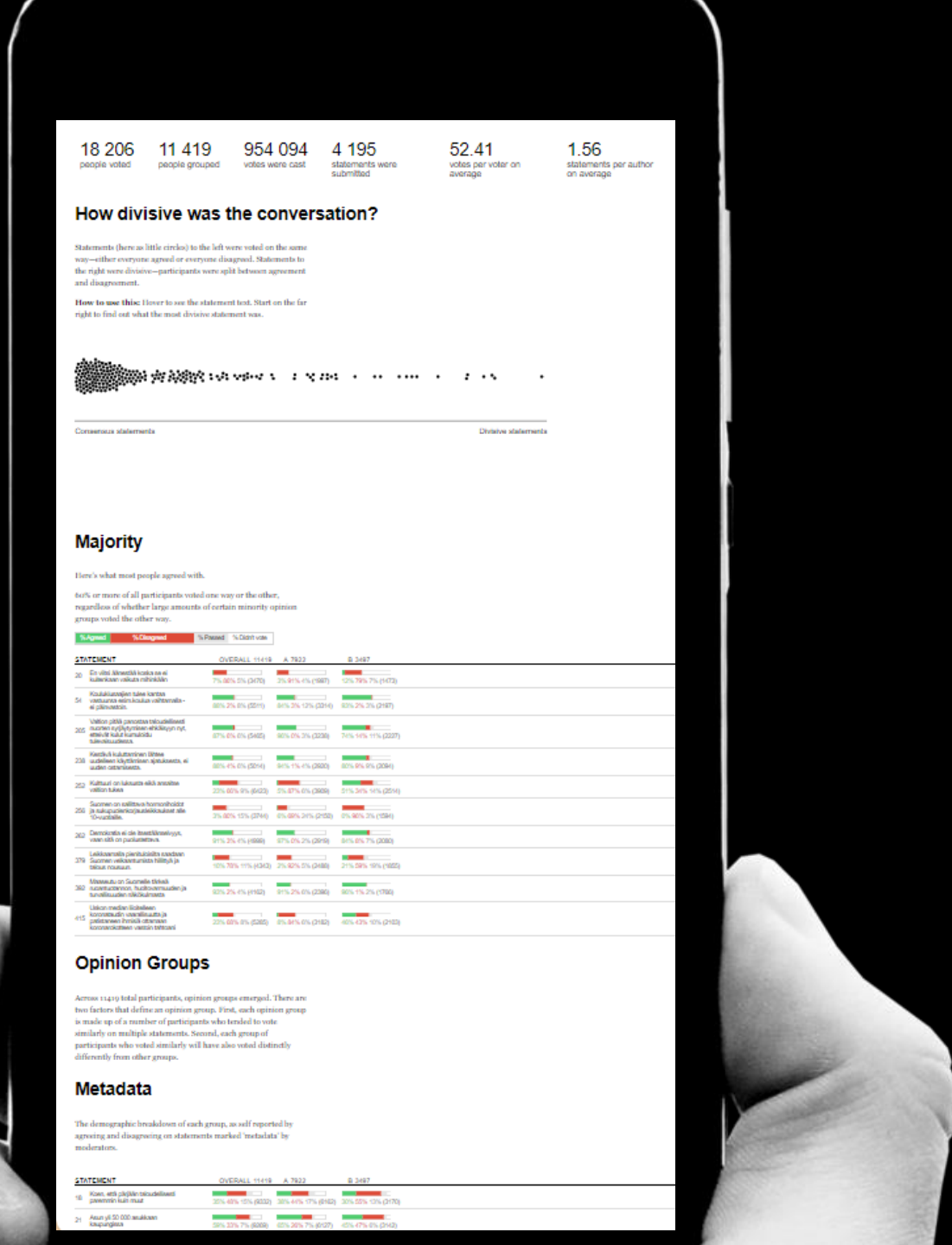
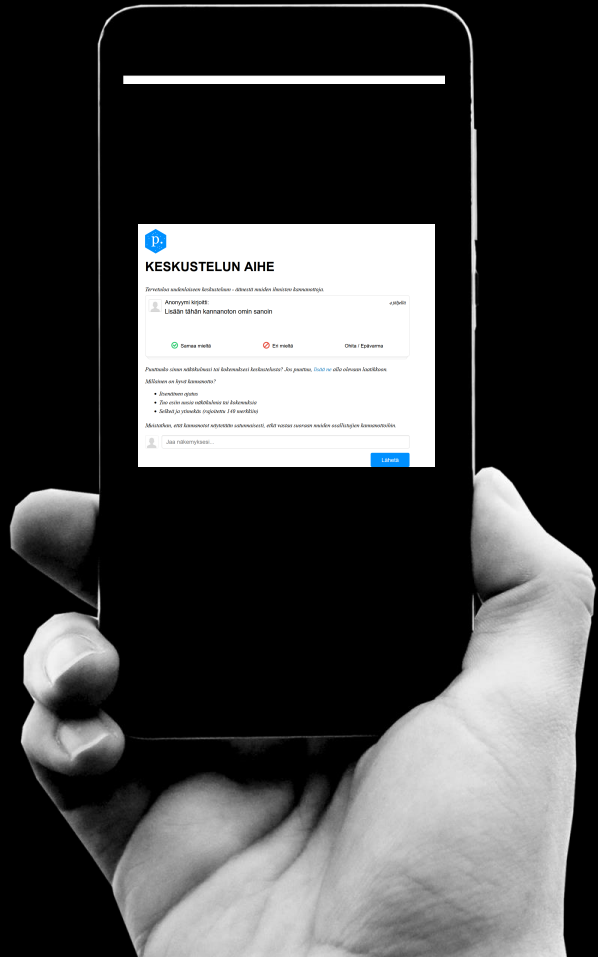

Jaa näkemyksesi...

Lähetä

Polis-alusta osallistujan käyttöliittymä

- Helppokäyttöinen
- Kattava reaaliaikaisesti päivittyvä tulosraportti

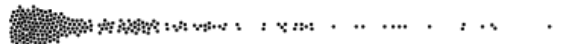

18 206 people voted | 11 419 people grouped | 954 094 votes were cast | 4 195 statements were submitted | 52.41 votes per voter on average | 1.56 statements per author on average

How divisive was the conversation?

Statements (here as little circles) to the left were voted on the same way—either everyone agreed or everyone disagreed. Statements to the right were divisive—participants were split between agreement and disagreement.

How to use this: Hover to see the statement text. Start on the far right to find out what the most divisive statement was.

Majority

Here's what most people agreed with. 60% or more of all participants voted one way or the other, regardless of whether large amounts of certain minority opinion groups voted the other way.

STATEMENT	OVERALL 11419	A 7922	B 3497
20 En ollut kiinnostunut kukaan ei kuitenkaan vakuuta riittävästi	75% 80% 2% (2175)	2% 91% 4% (1987)	12% 79% 7% (1472)
51 Keskusteluun tulee korkea vaatimus sekä kukaan vähemmistö- tai vähemmistö-	88% 2% 0% (2519)	86% 2% 12% (2216)	93% 2% 2% (191)
205 Valtion pitää parantaa turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, ei kuitenkaan	87% 0% 0% (2462)	90% 0% 2% (2038)	74% 14% 11% (2227)
238 Keskity koulutuksen lisäämiseen ja tutkimuksen rahoittamiseen, ei uuden teknologian	86% 4% 0% (2314)	91% 1% 4% (2002)	80% 9% 9% (2094)
253 Kulttuurin on laadulta eikä määrältä valittava laatu	23% 80% 9% (6422)	2% 87% 0% (2400)	21% 54% 14% (2214)
250 Suoritus on mittavaa toimintaa ja tulosten saavuttaminen on tärkeää	2% 80% 10% (2114)	0% 80% 20% (2100)	0% 80% 20% (1984)
362 Demokratia ei ole itsestään selvä, vaan sitä on parhaimmillaan	81% 2% 4% (1886)	87% 0% 2% (2016)	80% 0% 7% (2000)
374 Lakiuudistus perustuslain osaan Suomeen vaikuttaa vähintään kymmeniä vuosia	10% 70% 15% (4343)	2% 82% 0% (2488)	21% 59% 19% (1982)
380 Mielikäs on Suomessa eläköiden eläkkeiden nostaminen ja koulutuksen	62% 2% 4% (1142)	91% 2% 0% (2286)	90% 1% 2% (178)
415 Ulkonäkö on tärkeä, mutta ei ole välttämätöntä. Tärkeää on kuitenkin	22% 80% 0% (2282)	0% 94% 0% (2182)	40% 43% 10% (2182)

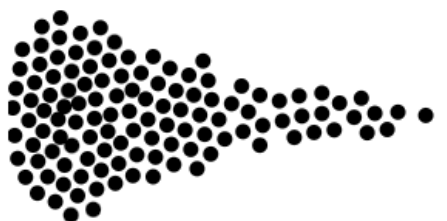
Opinion Groups

Across 11419 total participants, opinion groups emerged. There are two factors that define an opinion group. First, each opinion group is made up of a number of participants who tended to vote similarly on multiple statements. Second, each group of participants who voted similarly will have also voted distinctly differently from other groups.

Metadata

The demographic breakdown of each group, as self-reported by agreeing and disagreeing on statements marked 'metadata by moderator'.

STATEMENT	OVERALL 11419	A 7922	B 3497
16 Kukaan ei ole kiinnostunut jatkamaan koulutusta	22% 80% 10% (6232)	0% 94% 0% (2170)	20% 52% 15% (2170)
21 Aina ei 50 000 muuttajan saapumista	50% 22% 7% (6000)	80% 0% 1% (2007)	50% 47% 0% (2193)

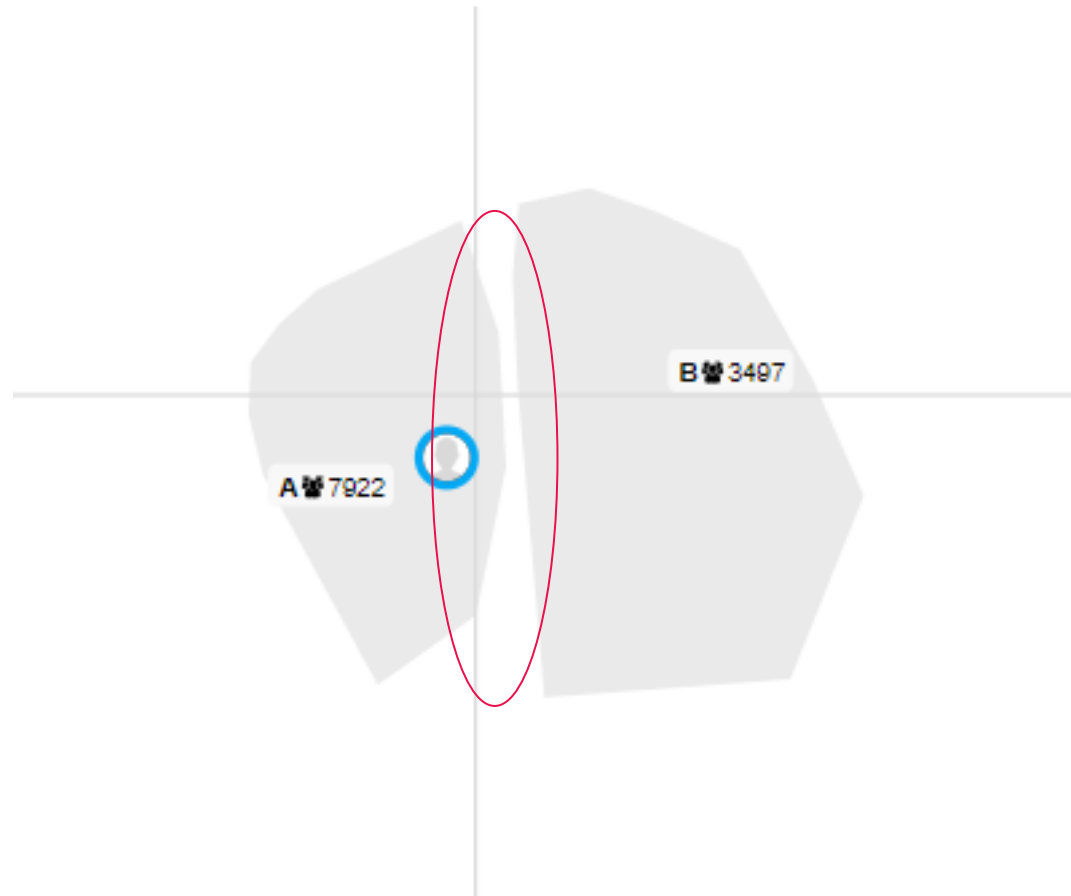

Väitteet, joista ollaan
eniten samaa mieltä

Konsensusjana

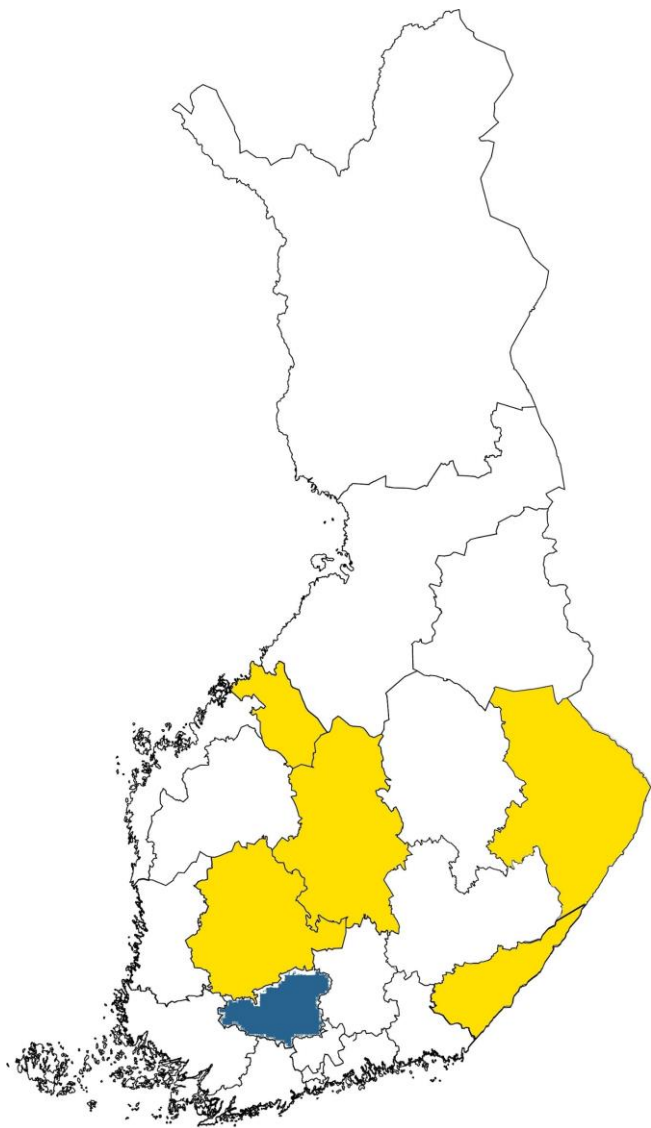
Väitteet, joiden
vastauksissa on
eniten hajontaa

Ohhoh, ai

Mielipideryhmät ja niiden välinen konsensus

Polis- alustalla toteutettuja osallistavia kyselyjä asukkaille v. 2023

Keski-Suomen hyvinvointialue

1. Palveluiden järjestäminen
2. Etä- ja lähipalvelut
3. Henkilöstöohjelmatyö
4. Väkivallan ehkäisytyö
5. Ehkäisevä päihdetyö

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

1. Miten nuorten mielenterveyspalveluja tulisi todella parantaa Keski-Pohjanmaan maakunnassa?
2. Palvelut, niiden laatu ja saatavuus ruotsinkieliselle väestölle Keski-Pohjanmaanhyvinvointialueella.
3. Mielenpitoja ihmisten huoltovarmuudesta ja pelastuspalvelujen saatavuudesta Keski-Pohjanmaan maakunnassa.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

1. Näkemyksiä pohjois-karjalalaisten nuorten yksinäisyydestä
2. Vanhemmuuden ja perheiden haasteet

Pirkanmaan hyvinvointialue

1. Ammatilaisen näkökulma asukkaille suunnatuista digipalveluista
2. Pirkanmaalaisten kokemukset asiakaslähtöisistä digipalveluista

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

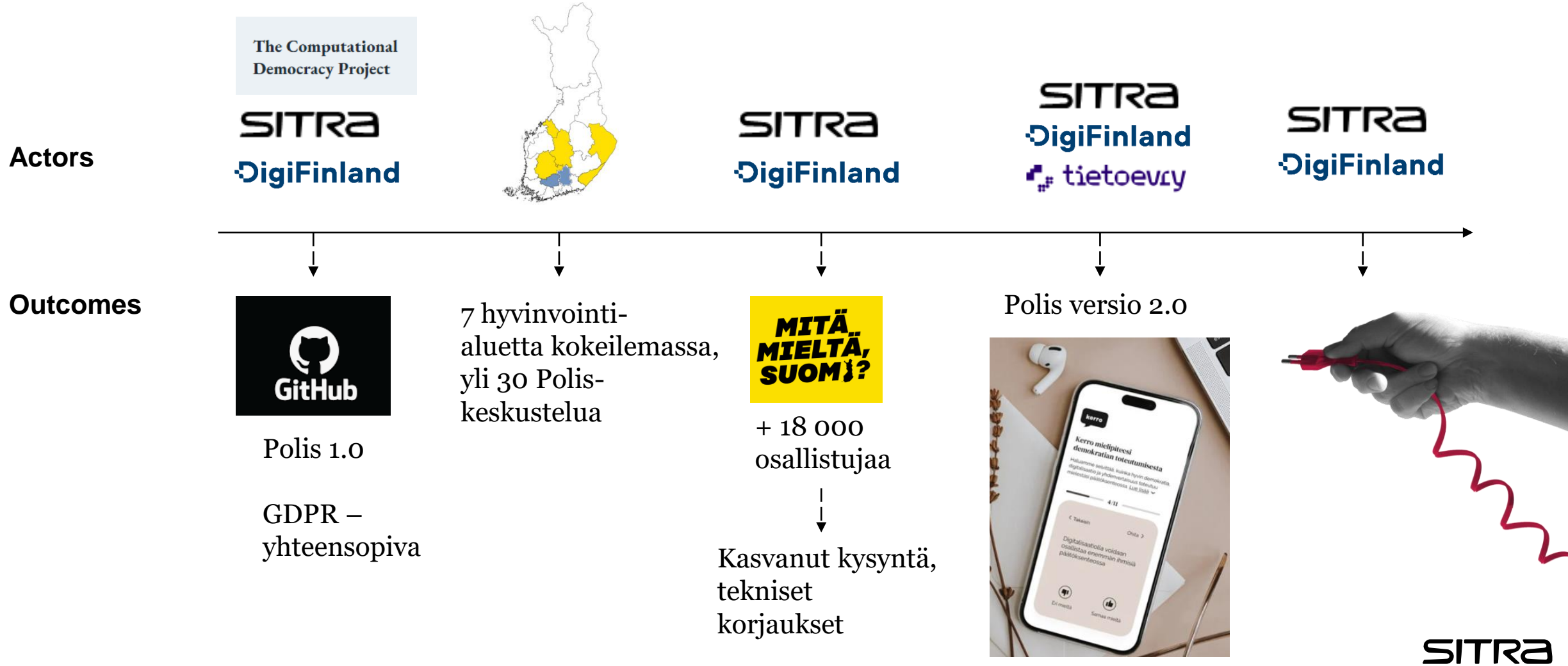
1. Mikä tukee terveellistä syömistä?
2. Miten näet oman roolisi ehkäisevässä päihdetyössä?
3. Nuorten mielen hyvinvointi
4. Työikäisten mielen hyvinvointi

+ DigiFinlandin kokeilu

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

1. Osallistu ja vaikuta Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palveluiden suunnitteluun

Polis-alusta: Missä mennään Suomessa?

Puntaroivien asukaspaneelien kokeilut

ja ajattelin, että
tämähän on tosi hyvä idea, -

Miten puntaroiva kansalaispaneeli toimii?

Puntaroiva asukaspaneeli

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Miten Keusote voi tukea ja vahvistaa lasten ja nuorten mielen hyvinvointia?

Lapin hyvinvointialue

Mitä hyvinvointialue voi tehdä ikäihmisten turvallisen arjen ja kotona asumisen tukemiseksi?

Pirkanmaan hyvinvointialue

Digitaaliset palvelut

Keski-Suomen hyvinvointialue

Palveluverkkotyössä punnitsemme, kuinka kotiin tuotavat, liikkuvat ja sähköiset palvelut sekä fyysiset toimipisteet palvelevat meitä kaikkia parhaalla mahdollisella tavalla.

Pysymmekö mukana muutoksessa?

Maailma muuttuu – Muutummeko mekin?

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

